

POZDRAVNI GOVOR PREDSTAVNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Cijenjene kolegice, poštovani kolege,

uredba o osnivanju Ureda europskog javnog tužitelja, koja nas je danas ovdje okupila, rezultat je predanog rada vrsnih stručnjaka, ali zadatak nije još obavljen jer tek slijedi oživotvorenje onog što je napisano. Njezina provedba iziskivat će značajne organizacijske manevre u državnoodvjetničkom sustavu, ali domaći će se sudovi s rezultatima rada europskog i nacionalnih tužitelja u pravilu susresti tek u kasnijim stadijima kaznenih postupaka. Iako Uredba ni na koji način ne otvara pitanje potrebe izmjene mreže sudova ni njihova unutarnjeg ustroja, već sada je moguće uočiti neke probleme koji će se pojaviti u tom segmentu njezine primjene.

Prva grupa problema mogla bi proizaći iz nadležnosti Ureda europskog javnog tužitelja s obzirom na način na koji je ona propisana Uredbom, a imajući u vidu i način određivanja nadležnosti državnog odvjetnika prema nacionalnom pravu.

Naime u Republici Hrvatskoj nadležnost državnog odvjetnika – i stvarna i mjesna – izvodi se iz nadležnosti sudova (iznimka je predviđena jedino Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta). Stvarna nadležnost suda, naravno, ovisi o pravnoj oznaci djela koju u optužnici naznači tužitelj, a ako postoje dvojbe o sudskoj nadležnosti, nakon što sudovi riješe to pitanje, optužbu zastupa onaj tužitelj koji postupa pred nadležnim sudom.

Uredba propisuje nadležnost Ureda europskog javnog tužitelja i njegove ovlasti u vođenju, preuzimanju te prepuštanju kaznenog postupka. Međutim te odredbe nisu uvijek dovoljno određene: u nekim slučajevima njegova nadležnost može ovisiti o „pretpostavci visine štete“ koja je nanesena ili bi mogla biti nanesena Uniji, nekad Ured može biti nadležan za istragu i progon kaznenih djela kojima je prouzročena ili bi mogla biti prouzročena šteta Uniji manja od 10.000 eura („ako predmet ima posljedice na razini Unije zbog kojih je potrebno da Ured provede istragu“ – a to ne ovisi o objektivno utvrđenim činjenicama, nego o gotovo arbitrarnoj ocjeni Ureda) i slično. U svim tim situacijama koje mogu biti i dvojbene sudovi će biti stavljeni u poziciju da ocjenjuju je li za progon ovlašten nacionalni tužitelj ili Ured; ako sudovi, s obzirom na rezultate postupka, ocijene da je postupak vođen bez zahtjeva ovlaštenog tužitelja (ako je tužitelj bio državni odvjetnik, a trebao je biti Ured, koji nije uputio predmet državnom odvjetniku, ili je optužbu zastupao Ured, a ne radi se o djelu iz njegove nadležnosti), rezultat bi mogao biti odbijanje optužbe.

Druga grupa mogućih problema vezana je uz dokaze prikupljene u drugim državama.

Uredba propisuje mehanizme koji omogućavaju suradnju, delegiranje tužitelja i mogućnost pribavljanja dokaza od strane tužitelja iz države u kojoj se oni prikupljaju; propisuje i da dokazi koje su tužitelji Ureda EJT-a ili tuženik predložili sudu ne smiju biti odbačeni kao nedopušteni samo zbog toga što su ti dokazi prikupljeni u drugoj državi članici ili u skladu s pravom druge države članice. Pritom se u točki 80. Preambule navodi i uvjet – da sud pred kojim se vodi postupak smatra da se dopuštanjem tih dokaza poštuju pravičnost postupka i prava osumnjičenika ili okrivljenika na obranu u skladu s Poveljom.

Naravno, korištenje dokaza pribavljenih u inozemstvu neće biti novost za hrvatske sudove. Ipak, s obzirom na iskustva s učestalim prigovorima nezakonitosti dokaza, pretpostavka odlučivanja o njima jest poznavanje prava drugih država – onih u kojima su dokazi pribavljeni. Međutim Uredbom su razvijeni mehanizmi suradnje delegiranih tužitelja (koji će postupati u svojim državama, u kojima će i prikupljati dokaze), a time i razmjene znanja i iskustava, dok za nacionalne sudove takvi mehanizmi nisu institucionalizirani. Zato se u ovim sudskim postupcima mogu očekivati veći problemi od onih s kojima smo se do sada susretali kada su bili korišteni mehanizmi međunarodne pravne pomoći.

Usprkos problemima koji se mogu očekivati uvijek kad se u pravne sustave uvode značajne novosti, kao što će se to dogoditi kad Ured počne funkcionirati, vjerujem da će i hrvatski sudovi zakonito i profesionalno odraditi svoj dio posla, a tome će sigurno pridonijeti i ova Konferencija, među čijim sudionicima uočavam i brojne suce.

Svatko od ovdje prisutnih već i samom nazočnošću daje određeni doprinos u ostvarenju ciljeva ove Konferencije, a razmjena misli, ideja, znanja i iskustava, uz spremnost za učenje s kojom smo svi došli, omogućit će nam prebroditi izazove koji nas čekaju.

Uz zahvale organizatorima – OLAF-u i Hrvatskom udruženju za kaznene znanosti i praksu, u ime predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske Đure Sesse, kao i osobno, svima želim uspješan rad na ovoj Konferenciji.

*Dražan Tripalo
sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske*